

KẾ HOẠCH

Giám sát viêm phổi nặng do vi rút trên địa bàn tỉnh Bình Định

Hệ thống giám sát viêm phổi nặng do vi rút (Severe Viral Pneumonia: SVP) được hình thành và triển khai hoạt động từ năm 2005 tại tất cả các bệnh viện tuyến tỉnh và tuyến trung ương. Trong khoảng thời gian từ năm 2005 đến năm 2015, có 1.475 trường hợp SVP được giám sát, điều tra và xét nghiệm tác nhân vi rút cúm. Trong giai đoạn này, 100% số trường hợp nhiễm cúm A(H5N1) ở người tại Việt Nam đã được phát hiện thông qua hệ thống giám sát SVP.

Hệ thống giám sát SVP cùng với giám sát trọng điểm hội chứng cúm (Influenza-Like Illness: ILI) và giám sát trọng điểm nhiễm trùng đường hô hấp cấp tính nặng (Severe Acute Respiratory Infection: SARI) đã cung cấp nhiều thông tin về dịch tễ học và vi rút học cần thiết cho việc xây dựng hướng dẫn kỹ thuật, định hướng các hoạt động và chính sách phòng chống bệnh cúm tại Việt Nam.

Hệ thống giám sát SVP là một phần của mạng lưới giám sát bệnh truyền nhiễm của Bộ Y tế thực hiện theo Thông tư số 54/2015/TT-BYT ngày 28/12/2015 hướng dẫn chế độ thông tin báo cáo và khai báo bệnh, dịch bệnh truyền nhiễm. Hệ thống giám sát đã hỗ trợ giám sát dựa vào sự kiện tại các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh.

Quy trình giám sát SVP nhằm mục đích giám sát, phát hiện sớm, đáp ứng nhanh với các vụ dịch, bao gồm viêm phổi nặng do các chủng cúm gia cầm độc lực cao và tác nhân vi rút gây viêm phổi nặng khác tại các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh.

Nhằm mục đích giám sát, phát hiện sớm, đáp ứng nhanh với các vụ dịch, bao gồm viêm phổi nặng do các chủng cúm gia cầm độc lực cao và tác nhân vi rút gây viêm phổi nặng khác tại các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh. Sở Y tế Bình Định xây dựng Kế hoạch giám sát với các nội dung sau:

I. CƠ SỞ PHÁP LÝ XÂY DỰNG KẾ HOẠCH

- Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm ngày 21/11/2007;
- Thông tư số 54/2015/TT-BYT ngày 28/12/2015 của Bộ Y tế Hướng dẫn chế độ thông tin báo cáo và khai báo bệnh, dịch bệnh truyền nhiễm;
- Quyết định số 5372/QĐ-BYT ngày 24/12/2020 của Bộ Y tế về việc ban hành hướng dẫn giám sát viêm phổi nặng do vi rút;
- Quyết định số 2018/QĐ-BYT ngày 28/3/2018 của Bộ Y tế về việc ban hành Hướng dẫn giám sát dựa vào sự kiện;

II. MỤC TIÊU

1. Mục tiêu chung

Phát hiện sớm các tác nhân vi rút gây bệnh đường hô hấp đặc biệt nguy hiểm có khả năng lây truyền nhanh, phát tán rộng hoặc tỷ lệ tử vong cao hoặc các tác nhân chưa rõ nhằm đáp ứng nhanh với các vụ dịch.

2. Mục tiêu cụ thể

- Phát hiện sớm các tác nhân vi rút cúm và các tác nhân vi rút khác gây viêm phổi nặng.
- Theo dõi sự biến đổi của tác nhân vi rút cúm gây viêm phổi nặng.
- Mô tả một số yếu tố dịch tễ liên quan và sự lưu hành các chủng vi rút gây viêm phổi nặng.

III. NỘI DUNG VÀ GIẢI PHÁP THỰC HIỆN

1. Tăng cường giám sát phát hiện sớm các tác nhân vi rút gây bệnh đường hô hấp SVP

a) Định nghĩa trường hợp bệnh cần giám sát SVP

Một trường hợp SVP phải có đầy đủ 4 tiêu chuẩn sau đây:

- Sốt;
- Khó thở và cần hỗ trợ hô hấp;
- Hình ảnh X-quang có tổn thương hướng tới viêm phổi do vi rút;
- Bác sỹ điều trị nghi ngờ do căn nguyên vi rút.

Trong trường hợp không thể chụp được X-quang phổi mà Bác sỹ điều trị vẫn hướng tới nhiều về căn nguyên vi rút thì cần tham vấn cán bộ giám sát SVP của đơn vị y tế dự phòng.

Chi tiết các tiêu chuẩn của trường hợp SVP hướng dẫn tại Phụ lục 1 của Quyết định số 5372/QĐ-BYT của Bộ Y tế.

b) Các bước thực hiện giám sát

Bước 1: Phát hiện và thông báo trường hợp bệnh

Cơ sở khám bệnh, chữa bệnh khi phát hiện trường hợp viêm phổi nặng do vi rút đáp ứng định nghĩa trường hợp bệnh nêu trên phải thông báo ngay trong vòng 24 giờ cho đơn vị y tế dự phòng cùng cấp.

Đơn vị y tế dự phòng (YTDP) bao gồm: Trung tâm Y tế tuyến huyện/thị xã/thành phố, Trung tâm Kiểm soát bệnh tật (KSBT) tỉnh.

Bước 2: Điều tra, lấy mẫu bệnh phẩm và báo cáo trường hợp bệnh

- Ngay sau khi thông báo về trường hợp bệnh viêm phổi nặng do vi rút, cơ sở khám bệnh, chữa bệnh tiến hành thu thập thông tin theo Phiếu điều tra trường hợp bệnh viêm phổi nặng do vi rút (Mẫu 1, Phụ lục 4) và lấy mẫu bệnh phẩm (theo hướng dẫn tại Phụ lục 2 của Quyết định số 5372/QĐ-BYT).

- Sau khi nhận được thông báo, đơn vị YTDP thực hiện xác minh thông tin, đối chiếu với định nghĩa trường hợp bệnh, kiểm tra tính đầy đủ, chính xác được ghi trên phiếu điều tra trường hợp bệnh và kiểm tra mẫu bệnh phẩm đã được thực hiện trước đó của cơ sở phát hiện trường hợp mắc bệnh. Thực hiện hỗ trợ

điều tra, lấy mẫu bệnh phẩm trong trường hợp cơ sở khám bệnh, chữa bệnh chưa đủ năng lực.

Trong trường hợp cơ sở khám bệnh, chữa bệnh chưa đủ năng lực lấy mẫu bệnh phẩm, cần thông báo ngay cho Trung tâm KSBT để được hỗ trợ.

- Thông tin trong phiếu điều tra phải được điền đầy đủ, chính xác thông qua phỏng vấn trường hợp bệnh hoặc người thân, người chăm sóc và qua hồ sơ bệnh án.

- Trung tâm Y tế tuyến huyện, Trung tâm KSBT báo cáo trường hợp SVP vào công cụ báo cáo giám sát dựa vào sự kiện và lưu phiếu điều tra trường hợp bệnh tại đơn vị.

Bước 3: Bảo quản, đóng gói, vận chuyển mẫu bệnh phẩm

- Mẫu bệnh phẩm được bảo quản, đóng gói, vận chuyển kèm theo phiếu yêu cầu xét nghiệm, phiếu điều tra trường hợp bệnh và gửi tới Trung tâm KSBT.

- Trung tâm KSBT tiếp nhận, kiểm tra chất lượng mẫu, bảo quản mẫu bệnh phẩm kèm phiếu điều tra trường hợp bệnh, phiếu yêu cầu xét nghiệm gửi tới Viện Pasteur Nha Trang để làm xét nghiệm. Trường hợp mẫu bệnh phẩm không đảm bảo chất lượng thì yêu cầu lấy lại.

- Cơ sở khám bệnh, chữa bệnh tuyến Trung ương gửi mẫu bệnh phẩm kèm phiếu yêu cầu xét nghiệm và phiếu điều tra trường hợp bệnh cho Viện Pasteur Nha Trang.

- Đối với các cơ sở y tế có đủ điều kiện, năng lực xét nghiệm theo tiêu chuẩn của Bộ Y tế, tổ chức bảo quản mẫu bệnh phẩm, xét nghiệm và trả lời kết quả, đồng thời gửi mẫu bệnh phẩm kèm phiếu điều tra trường hợp bệnh, phiếu yêu cầu xét nghiệm tới Viện Pasteur Nha Trang trong trường hợp cần hỗ trợ xác định tác nhân gây bệnh.

Việc thu thập, bảo quản, đóng gói, vận chuyển bệnh phẩm được thực hiện theo đúng “Hướng dẫn thu thập, bảo quản, vận chuyển bệnh phẩm” (Quy định tại Phụ lục 2, Quyết định số 5372/QĐ-BYT).

Bệnh phẩm phải được gửi ngay sau khi lấy, càng sớm càng tốt.

Bước 4. Tiếp nhận kết quả xét nghiệm

Trung tâm KSBT tiếp nhận kết quả xét nghiệm từ Viện Pasteur Nha Trang, cập nhật kết quả xét nghiệm vào công cụ báo cáo trực tuyến giám sát dựa vào sự kiện, báo cáo Sở Y tế và phản hồi cho các cơ sở khám chữa bệnh.

c) Quản lý số liệu và quy định báo cáo

Thực hiện báo cáo theo Thông tư 54/2015/TT-BYT và lập phiếu điều tra, báo cáo theo các biểu mẫu quy định tại Phụ lục 4 của Quyết định số 5372/QĐ-BYT ngày 24/12/2020 về giám sát viêm phổi nặng do vi rút của Bộ Y tế.

2. Tập huấn triển khai

Trung tâm Kiểm soát bệnh tật phối hợp với Bệnh viện Đa khoa tỉnh tổ chức tập huấn cho cán bộ y tế các cơ sở khám chữa bệnh và y tế dự phòng trên địa bàn với các nội dung tập huấn: Điều tra, giám sát, lập phiếu điều tra, lấy mẫu và gửi mẫu bệnh phẩm và thống kê báo cáo.

IV. KINH PHÍ THỰC HIỆN

Kinh phí sử dụng từ nguồn ngân sách nhà nước và các nguồn kinh phí hợp pháp khác cho công tác giám sát viêm phổi nặng do vi rút tại địa phương.

V. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Sở Y tế

- Tổ chức kiểm tra, giám sát, chỉ đạo các đơn vị thực hiện việc giám sát SVP theo đúng nội dung và yêu cầu của kế hoạch đã được phê duyệt.
- Bố trí đầy đủ nhân lực, trang thiết bị, kinh phí cho thực hiện giám sát SVP tại địa phương.

2. Trung tâm Kiểm soát bệnh tật

- Là đơn vị đầu mối hướng dẫn, phối hợp với các đơn vị liên quan để triển khai kế hoạch này đạt hiệu quả và đúng quy định; phối hợp với Bệnh viện Đa khoa tỉnh tổ chức tập huấn cho cán bộ y tế các cơ sở khám chữa bệnh và y tế dự phòng trên địa bàn về điều tra, giám sát, lập phiếu điều tra, lấy mẫu và gửi mẫu bệnh phẩm và thông kê báo cáo.

- Đầu mối tổ chức, hướng dẫn thực hiện giám sát SVP; phối hợp với các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh lập phiếu điều tra trường hợp bệnh; lấy mẫu, bảo quản, vận chuyển mẫu bệnh phẩm về Viện Pasteur Nha Trang để xét nghiệm.

- Báo cáo các trường hợp SVP vào công cụ báo cáo trực tuyến giám sát dựa vào sự kiện.

- Đảm bảo sinh phẩm, hóa chất, vật tư tiêu hao, dụng cụ cho việc lấy mẫu, bảo quản mẫu và xét nghiệm tại đơn vị. Hỗ trợ các đơn vị chưa đủ năng lực lấy mẫu bệnh phẩm; Trả kết quả xét nghiệm mẫu bệnh phẩm cho đơn vị gửi mẫu và nơi trường hợp bệnh lưu trữ.

- Bảo đảm an toàn sinh học tại phòng xét nghiệm phù hợp với từng cấp độ đối với đơn vị có thực hiện xét nghiệm mẫu bệnh phẩm SVP.

- Lưu bản phô tô phiếu điều tra trường hợp bệnh, phiếu yêu cầu xét nghiệm, phiếu trả lời kết quả xét nghiệm.

- Đôn đốc, kiểm tra các hoạt động giám sát SVP trên địa bàn.

3. Các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh

- Căn cứ hướng dẫn giám sát viêm phổi nặng do vi rút của Bộ Y tế tại Quyết định số 5372/QĐ-BYT và Kế hoạch của Sở Y tế để xây dựng kế hoạch, bản mô tả chi tiết cho từng hoạt động giám sát SVP tại đơn vị.

- Sử dụng thiết bị, nguồn lực sẵn có tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh để thực hiện việc lấy và bảo quản mẫu bệnh phẩm theo quy định.

- Khám, phát hiện đối tượng giám sát SVP, báo cáo ngay các trường hợp này cho đơn vị y tế dự phòng cùng cấp trên địa bàn.

- Chủ động phối hợp điều tra theo mẫu phiếu, lấy mẫu, bảo quản, thông báo cho đơn vị y tế dự phòng cùng cấp trên địa bàn theo hướng dẫn của Sở Y tế tại Kế hoạch này. Các đơn vị lấy và vận chuyển mẫu bệnh phẩm cần đúng theo các quy định về an toàn sinh học và đảm bảo chất lượng mẫu bệnh phẩm.

- Báo cáo ngay vào Hệ thống quản lý giám sát bệnh truyền nhiễm của đơn vị mình đối với các trường hợp SVP có kết quả xét nghiệm dương tính thuộc danh mục bệnh truyền nhiễm theo quy định tại Thông tư số 54/2015/TT-BYT ngày 28/12/2015 của Bộ Y tế.

4. Trung tâm Y tế các huyện, thị xã, thành phố

- Phối hợp với các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh trên địa bàn điều tra trường hợp bệnh, lấy mẫu, bảo quản, vận chuyển mẫu theo quy định về Trung tâm Kiểm soát bệnh tật.

- Thông báo cho Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh khi chưa đủ năng lực điều tra trường hợp bệnh, giám sát và lấy mẫu, bảo quản, đóng gói, vận chuyển bệnh phẩm.

- Báo cáo các trường hợp SVP vào công cụ báo cáo trực tuyến giám sát dựa vào sự kiện của đơn vị. Thực hiện quản lý số liệu giám sát SVP tại địa phương (lưu phiếu điều tra trường hợp bệnh, phiếu yêu cầu xét nghiệm, phiếu trả lời kết quả xét nghiệm...).

Trên đây là Kế hoạch Giám sát viêm phổi nặng do vi rút trên địa bàn tỉnh Bình Định. Trong quá trình thực hiện, nếu có vướng mắc, các đơn vị kịp thời phản ánh ý kiến về Sở Y tế (qua phòng Nghiệp vụ Y) để xem xét giải quyết./.

Nơi nhận:

- Bộ Y tế;	(báo cáo)
- Viện Pasteur Nha Trang ;	
- BV Phong - DL TW Quy Hòa;	(phối hợp)
- Viện SR-KST-CT Quy Nhơn;	
- Bệnh viện Quân Y 13;	(thực hiện)
- Các cơ sở KCB trên địa bàn tỉnh;	
- Trung tâm KSBT;	
- TTYT các huyện, TX, TP;	
- Trang TTĐT Sở;	
- Lãnh đạo Sở;	
- Lưu: VT, NVY.	

**KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Nguyễn Văn Trung